

ČLÁNKY / ARTICLES

„Spor bojovníků za svobodu o ideologicky závadný tank“: Případová studie tvorby politicky „relevantních“ narativ na příkladu plzeňských Slavností svobody v roce 2016¹

Petr Krčál – Vladimír Naxera²

Department of Politics and International Relations, Faculty of Philosophy and Arts, University of West Bohemia

“The struggle of liberty fighters for ideological inappropriate tank”: Case study of creation of politically „relevant“ narratives on illustrative case of Liberation Festival in Pilsen in 2016. Following article focuses on the interpretation of politically “relevant” narratives that were produced during the Liberation Festival in Pilsen in the year 2016. We argue that during this festival were produced three main discursive lines: 1/ migration crisis, 2/ so called “Polish question”, and 3/ “ideologically” inappropriate tank. In our paper we are trying to provide interpretation of these lines mentioned above. Data analysed in our paper were created through narrative interviews and semi-participant observation according to Goffman’s dramaturgical approach.

Keywords: Pilsen, reproduction of discourse, public events, Liberation Festival, Russia, migration crisis, T-34

How to Cite: Krčál, P. a Naxera, V. 2016. „ Spor bojovníků za svobodu o ideologicky závadný tank: Případová studie tvorby politicky relevantních narativ na příkladu plzeňských Slavností svobody v roce 2016.“ *Central European Journal of Politics* 2 (2): 37–53.

¹ Zpracování textu bylo podpořeno z Institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace 2015 Katedry politologie a mezinárodních vztahů FF ZČU.

² Korespondence: PhDr. Petr Krčál, Ph.D. a PhDr. Vladimír Naxera, Ph.D. jsou odbornými asistenty na Katedře politologie a mezinárodních vztahů, FF ZČU v Plzni, Jungmannova 1, Plzeň. Email: petrkrchal@gmail.com, vnaxera@kap.zcu.cz

1. Úvod

„Lži a nadávky na internetu jsem přecházel s úsměvem, respektive jsem na to ani neměl čas, ale poslední kapka, která rozhodla, přišla včera. Mé skoro sedmdesátileté mamince, která v důchodu pracuje ve vedoucí funkci organizace pomáhající opuštěným zvířatům, přišel mail, kde jí pisatel vyhrožoval smrtí i za to, že prý vychovala komunistického zmrda.“
[organizátor plánované bitvy]

Každoročně se opakující Slavnosti svobody v Plzni patří k největším oslavám konce druhé světové války a osvobození města od německých vojsk nejen v České republice, ale i na celém evropském kontinentu. V českém kontextu je Plzeň poměrně specifickým případem, jelikož jde o největší české město, které nebylo osvobozené Rudou armádou. Tato historická událost však neměla v oficiální pravdě předlistopadového režimu (z více méně jasně srozumitelných důvodů) své místo – standardně se totiž tvrdilo, že Plzeň byla osvobozena Rudou armádou (nebo případně sovětskými vojáky převlečenými za vojáky americké). To, že se osvobození americkými a belgickými jednotkami nemohlo v Plzni před pádem komunismu slavit, bývá často uváděno jako jeden z důvodů rozsáhlosti každoročních oslav konaných po změně režimu (srov. Krčál a Naxera 2015). Současné slavnosti mají charakter několikadenního politického spektaklu, kterého se účastní každoročně desítky tisíc návštěvníků, a sestávají jak z oficiálních částí (pietní akty, kladení věnců, vzdávání pocty, politické proslovy atd.), tak z částí kulturních a doprovodných, mezi které patří koncerty, výstavy, expozice vojenské techniky, ale také velice populární tzv. Convoy of Liberty. Pod tímto názvem se ukrývá průjezd konvoje historických i současných armádních vozidel centrem Plzně, který každoročně přitáhne pozornost velkého množství diváků. Ačkoli to může být na první pohled poněkud zarážející, tento konvoj sehrál v oslavách v roce 2016 poměrně zásadní politickou úlohu, k tomu se však dostaneme později. Oslav se v roli řečníků účastní kromě lokálních, regionálních i celostátních politiků účastní také američtí a belgičtí veteráni, přímí účastníci květnových událostí roku 1945, jejichž počet se však od raných devadesátých let do současnosti výrazně zmenšil.

Vzhledem k silnému politickému zastoupení a také zjevnému politickému náboji celých oslav představují vhodný terén pro politologický výzkum, který může být uchopen různými způsoby. Jedním z možných výzkumných témat je i analýza diskurzů a narativ souvisejících s oslavami. Proslovy a texty, které se ke slavnostem nějak váží, se totiž nevěnují pouze historickým událostem jako takovým, ale také (a to především) současnému politickému dění, právě prostřednictvím odkazů k oslavované historii. *„Všechny národní historie, jakkoli se zdánlivě odehrávají v minulosti, se de facto týkají hlavně přítomnosti a vnímají minulost skrze prizma interpretací, jež vyžaduje současná doba. Jde vlastně o zachycení současného významu událostí, které se sice kdysi staly“*

(Košťálová 2012: 63). Vyhovující minulost se dá využít jako oprávnění k různým politickým krokům a rozhodnutím (Randák 2008: 14). Nejinak je tomu v případě Plzeňských Slavností svobody a politické debaty s nimi spojené. Každoročně v kontextu slavností zazní celá řada politických představ a cílů, které jsou legitimizovány a ospravedlňovány odkazem osvobození Plzně – dochází tedy k tomu, že Slavnosti svobody slouží jako nástroj zakládající narativ legitimacy prohlášení, která na nich zazní, právě prostřednictvím odkazování k nim samotným. A právě na toto téma, tedy využívání odkazu konce druhé světové války a osvobození města americkou armádou pro podpoření současného politického směru, se podíváme v předkládaném textu.

Cílem studie je provedení analýzy ideologického diskurzu, který je spojený s plzeňskými slavnostmi svobody, a toho, jakým způsobem v tomto diskurzu figuruje odkaz historie. Pro naši analýzu jsme vybrali tři tematické okruhy, které představíme v rámci následujících kapitol. Tyto okruhy spojuje nejen vazba na slavnosti, ale především právě využití dějin jako podpěry pro nějaký záměr. První tematický okruh se váže na jedno z důležitých témat současnosti – na tzv. migrační krizi. Řada proslovů v rámci oslav 2016 totiž tuto krizi zmínila a rámovala kontextem událostí druhé světové války. Druhé téma, na které se zaměříme, spočívá v nepříliš známé epizodě z dějin Plzeňska na konci druhé světové války. Jde o zohlednění významu polských jednotek, tzv. Svatokřížské brigády (srov. Friedl 2015b nebo stručněji Friedl 2015a), a polské snahy posledních let zajistit začlenění účasti těchto jednotek do oficiálního narativu válečného se k osvobození Plzeňska, a zároveň o začlenění polských zástupců do oficiální složky oslav. Třetí tematický okruh spočívá v interpretaci obecnějších metafor, které dlouhodobě provází slavnosti osvobození. V rámci těchto metafor je vytvářeno pojítko mezi „hodnými Američany“ a „zlými Sověty/Rusy“ a například slavnosti při příležitosti kulatého výročí osvobození v roce 2015 se do určité míry nesly právě ve zdůrazňování spojnic mezi USA a tím, že jsou garantem demokracie a bezpečnosti na jedné straně, a Ruskem, které bylo zmiňováno jako imperiální mocnost a bezpečnostní hrozba pro Evropu, na straně druhé (srov. Krčál a Naxera 2015). I když vztah k Rusku nebyl oproti loňskému roku nijak zásadním předmětem zazněvších proslovů, nicméně v jednom případě akcentován byl poměrně výrazně a způsobem, který nabyl až tragikomických rozměrů. Tato událost, „spor o ideologicky závadný sovětský tank“, který byl zmíněn už v názvu našeho článku, bude náplní třetí kapitoly.

Data tvořící základ pro naši analýzu byla získávána prostřednictvím polozúčastněného pozorování celé řady partikulárních akcí v rámci slavností,³

³ Naše poděkování v tomto ohledu patří třem studentům, kteří se na tvorbě dat a terénním pozorování podíleli – Bc. Michalu Drhovskému, Bc. Taťáně Jandové a Bc. Michaele Šimové.

prostřednictvím rozhovorů se zainteresovanými aktéry⁴ a analýzy celé řady primárních dokumentů, často oficiálních vyjádření politických představitelů. Typy dat a jejich zpracování v případě jednotlivých tematických okruhů bude specifikován vždy v rámci dané kapitoly. Tento metodologický pluralismus přitom považujeme za důležitý, jelikož partikulární metody tvorby dat se nemusí ukázat jako dostatečné. Některá data byla zpracována prostřednictvím dramaturgické analýzy Ervinga Goffmana (např. 1999), která, ačkoli může poskytnout zajímavé výsledky, nedokáže téma uchopit komplexně – například jen komplikovaně dokáže rozlišit reálné a „odehrávané“ motivace politiků majících proslovy v rámci námi zkoumaných slavností (srov. Gouldner 1970). Konfrontace takto získaných dat s dalšími se nám proto jeví jako nezbytná.

2. Obrazy imigrace v projevech účastníků slavností

Jak jsme si již uvedli, dějiny a oslavy důležitých historických momentů se dají výborně využít pro ospravedlnění aktuálně panujícího politického řádu. To, jakým způsobem interpretujeme dějiny, se odvíjí od našeho politického přesvědčení a normativního nastavení společnosti, které pak „správná“ podoba historie dokáže zpětně legitimizovat. Není proto divu, že se otázka historického odkazu v proslovech nejrůznějších politiků spojuje s důležitými politickými tématy současnosti. Využívání politických spektaklů typu plzeňských Slavností svobody ve jménu sledování parciálních politických cílů lze spatřovat také v tom, že široké spektrum řečníků legitimizovalo své názory právě odkazem na vágní narativa „demokracie“ a „svobody“, které jsou se slavnostmi velmi úzce spojeny. Vzhledem k tomu, že jedním ze zásadních témat, která rezonují současnou evropskou politikou a společností, je tzv. „migrační krize“, proti níž se vymezuje celá řada velmi odlišných politických proudů (srov. např. Mareš a kol. 2016), nemůže náš překvapit, že i ta bývá vykládána a interpretována v kontextu určitého historického odkazu. Toto bylo dobře viditelné například v rámci oslav výročí Slovenského národního povstání v roce 2015 (srov. Naxera a Krčál 2016a) i 2016 (srov. Naxera a Krčál 2016b), v průběhu jejichž konání se přítomní politici ve svých proslovech střetli v otázkách vysvětlení příčin tzv. migrační krize, jejího důsledku pro Evropu a toho, jaký postoj by měla Evropa, respektive Slovensko přijmout. V proslovech zúčastněných politiků se vyskytovaly značné rozdíly symbolizované mimo jiné kontrastem protiimigračních postojů premiéra Fica a apelu na nutnost pomoci potřebným prezidenta Kisky, přičemž oba zmiňovaní státníci svůj postoj podpírali právě oslavovanou historickou událostí (srov. Naxera a Krčál 2016b).

⁴ Všichni respondenti jsou vzhledem k etice výzkumu plně anonymizováni. V textu jsou rozlišeni jen na úrovni pozice v rámci politického uspořádání (např. politický aktér/aktér byrokratický). Rozhovory se zainteresovanými aktéry proběhly jak v rámci oslav, tak ex post v průběhu několika týdnů po oslavách. Celkem jsme realizovali cca 5 hodin rozhovorů.

Téma migrace se dotklo i plzeňských Slavností svobody – zatímco v roce 2015 téma zcela absentovalo (Krčál a Naxera 2015), v roce 2016 již zmiňované bylo, nicméně nevytvářelo tak výrazný nesoulad mezi politiky, jako ve výše zmiňovaném případě Banské Bystrice. Ostatně čeští politici všech úrovní toto téma ignorovali i v roce 2016, bylo však artikulováno dalšími aktivními účastníky oslav. Zmínil je ve svém proslovu v rámci jednoho z pietních aktů americký velvyslanec Andrew Shapiro, který jej propojil s odkazem druhé světové války: *„Navzdory hrůzám války si lidé pomáhali, hlavně těm, co byli v nouzi, a tuto lidskost je třeba si připomenout. A ti, kdo prchají z jiných částí světa kvůli válkám a dalším problémům, těm musíme pomáhat. [...] V roce 2016 čelí Evropa problémům, ale dějiny 20. století nám ukazují, že se vše dá překonat, když zůstaneme věrni našim hodnotám demokracie a svobody.“* V podobném duchu, zdůrazňující demokracii, solidaritu a toleranci promluvili při různých příležitostech i přítomní veteráni. Například v průběhu neveřejného pietního aktu v prostorách plzeňské historické radnice sdělil jeden z belgických veteránů, podle kterého obrázky ze současné Sýrie, které vidá v televizi, mu připomínají to, co viděl v roce 1945 cestou z Belgie do Plzně. Čili i on propojuje současné dění s odkazem druhé světové války. Svůj projev zakončil slovy *„egoismus, rasismus, nenávisť k odlišnostem, to vše způsobuje jen smrt. Naopak tolerance, solidarita a zájem o druhé a o to, co odlišného nám mohou přinést, to jsou prostředky individuálního i kolektivního rozvoje a přispívá to k humanitě a míru.“*

Jediným z přítomných aktérů, který v průběhu jednotlivých oficiálních složek oslav pronesl řeč s opačným vyzněním, byl představitel okresní organizace Českého svazu bojovníků za svobodu Jaroslav Bukovský, který konstatoval, že *„vlna příslušníků cizí kultury valící se do Evropy“* znehodnocuje odkaz lidí, kteří padli za druhé světové války v rámci boje za svobodu.⁵ Jeho vyjádření zapadá do kontextu současné činnosti této organizace celkově. Ta je nejen v mediálním prostoru spojována s postupnou politizací, členstvím kontroverzních představitelů politiky nebo církve, uzurpační moci těmito jedinci, kvůli kterým ze Svazu v současnosti vystupují dřívější členové včetně pamětníků války, a proslovy funkcionářů, kteří volají po obraně Evropy, stavbě plotů, vyhoštění cizinců atd. Toto vše ukazuje na velice specifické chápání pojmu „svoboda“, které se projevilo i v případě plzeňských oslav.

Z výše uvedeného lze konstatovat, že diskurz týkající se migrační krize nabral na plzeňských Slavnostech svobody dvojí podoby. Na jedné straně docházelo k tomu, že téma migrace bylo diskurzivně propojováno s odkazem osvobození Plzně – bylo tedy vázáno k narativu svobody a určité formy pomoci lidem v nouzi. Oproti tomuto

⁵ V poslední době nejde o jedinou plzeňskou událost spojenou se Svazem, která přinesla jisté kontroverze. Bez těch se totiž neobešlo ani nedávné vybudování pomníku Čechům vyhnáným v roce 1938 v pohraničí. Podle vyjádření zainteresovaného politického aktéra město Plzeň nebylo tomuto projektu nakloněno, ale jelikož většinu financí zajistil hejtman RSDr. Václav Šlajs, pomník se nakonec realizoval. Dle slov zainteresovaného aktéra však naštěstí *„na hnusném místě u dálnice“*.

rámování pak stála argumentace příslušníka Českého svazu bojovníků za svobodu, který taktéž stavěl na narativu odkazu osvobození Plzně, ale rámoval toho téma jako potenciálně bezpečnostní problém, který je založený na kulturní odlišnosti uprchlíků.

3. „Polská otázka“ a osvobození Plzeňska v roce 1945

Návštěvníci některých dílčích akcí v rámci Slavností svobody v roce 2016 mohli kromě řady lidí nesoucích vlajky české, americké a v menší míře též belgické zaznamenat desítky (většinou mladých) lidí s poněkud zvláště vyhlížejícími vlajkami červeno bílými s černým křížem uprostřed často doprovázenými jedinci v dobových polských uniformách. Tyto uniformy a prapory patří polské Svatokřížské brigádě, která byla součástí Národních ozbrojených sil. V následující kapitole se zaměříme na některé politické konsekvence jejich přítomnosti. Data pro danou kapitolu byla (krom následujícího historizujícího úvodu) tvořena v průběhu poloúčastněného pozorování vybraných akcí v rámci Slavností svobody a také na základě polostrukturovaných rozhovorů se zainteresovanými aktéry (viz výše), kteří v tomto případě pocházejí z úřednických a politických pozic v rámci města Plzně a z kruhů spojených s „polskou stranou“.

Anabáze polských jednotek na Československém území v roce 1945 není (nejen laické) veřejnosti příliš známá.⁶ Tématu se do nedávno vydané publikace Jiřího Friedla (Friedl 2015b) nevěnovala rozsáhleji ani české historiografie, i když zároveň nelze tvrdit, že by téma bylo zcela nezpracované. Publikace z této doby (srov. např. Bartošek a Pichlák 1951) označují polské jednotky za kolaborantské a fašistické oddíly, které utekly před „vůli polského lidu“ a v západních Čechách pod ochranou amerického vojska vykonávaly teroristickou činnost. Ačkoli pobyt polských jednotek v okolí Plzně skutečně přinesl řadu negativních aspektů, věc nebyla takto černobílá. Vzhledem k tomu, že nejde o příliš známé téma, dovolueme si jej krátce přiblížit.

Svatokřížská brigáda jako součást Národních ozbrojených sil byla protiněmeckou partyzánskou jednotkou s vazbami na meziválečnou polskou nacionalistickou pravici. Sice spolupracovala se Zemskou armádou, která byla hlavní odbojovou silou,⁷ ale zásadní nesoulad existoval ve vztahu k SSSR, Svatokřížská brigáda totiž viděla v Sovětech přinejmenším stejného nepřítele jako v Němcích. Poté, co započala sovětská ofenziva na polské území, se brigáda stáhla a se souhlasem Němců, se kterými musela uzavřít dočasnou dohodu, se vydala napříč Protektorátem s cílem spojit se

⁶ Zajímavé je, že téma není příliš známé ani v Polsku a do širšího povědomí veřejnosti vešlo teprve před několika málo lety díky novým publikacím.

⁷ Je třeba poznamenat, že polské odbojové hnutí mělo mimořádně složitou strukturu, sestávalo z celé řady organizací, které měly vazby na různé předválečné strany a v průběhu války byly různým způsobem navázané na Zemskou armádu podléhající exilové londýnské vládě.

s postupujícími Američany nebo Brity. Konec války zastihl více než tisíc polských bojovníků na Plzeňsku, kde se před spojením s Pattonovými vojsky účastnili osvobození několika vesnic. Pravděpodobně největším úspěchem bylo osvobození ženského koncentračního tábora v Holýšově nedaleko Plzně. I kvůli nesnadnému soužití s českým obyvatelstvem (polské jednotky do velké míry „vyjídala“ vesnice, ve kterých se zdržovala, navíc konflikty vznikaly kvůli odlišnému pohledu na Sověty, Poláci byli také často považováni za spojence Němců) a kvůli opakovaným sovětským žádostem o jejich vydání byly polské oddíly nakonec Američany odzbrojeny a přesunuty do Bavorska (pro zájemce velice podrobně Friedl 2015b), čímž unikly například osudu Vlasovců. Plzni jako takové se polské jednotky vyhnuly. Jak tedy jejich odkaz souvisí se současnými Slavnostmi svobody?

Větší skupina polských dobrovolníků s vlajkami, uniformami atd. se v Plzni poprvé objevila v roce 2015 (Ruczaj 2015), kdy probíhaly oslavy sedmdesátého výročí osvobození. Jejich opakovaná přítomnost na slavnostech 2016 je z politologického hlediska zajímavá přinejmenším ve dvou ohledech – jak z pohledu dramaturgické analýzy dané akce, k čemuž se dostaneme později, tak z pohledu (re)produkce určitého diskurzu vážícího se k interpretaci odkazu osvobození města (byť nejde o analýzu diskurzu ve Faircloughovském slova smyslu). Přítomnost polských návštěvníků byla organizovaná Sdružením vojáků Národních ozbrojených sil, což je spolek sdružující válečné veterány, jejich rodiny, ale i sympatizanty z mladších generací (oslav v Plzni se přitom účastnili převážně mladší lidé kolem dvaceti let), který pořádá různé akce, přednášky, vojenské simulace atd., ostatně podobně, jako činí řada českých military klubů. Impuls k polské přítomnosti v Plzni tedy vyšel zespoda, od tohoto sdružení. Oficiální zástupci polského státu, konkrétně Polský institut v Praze, který se na zajištění akce také podílel, byl spíše institucí, která sdružení a jeho aktivitám pomáhala, než aby je organizovala.⁸ Polský institut ani další oficiální státní orgán tedy nebyl iniciátorem a původcem aktivity polského spolku. Při první návštěvě v roce 2015 pomohl Institut spolku zprostředkovat především kontakt s městem Holýšov, který je jeho primárním místem zájmu (vzhledem k výše zmiňované epizodě z konce války), nicméně stranou nezůstaly ani oslavy v Plzni, které jsou chápány jako širší regionální záležitost.

Podle vyjádření jednoho ze zainteresovaných byrokratických aktérů z „polské strany“ sleduje polská snaha především dva cíle. Tím prvním, který vychází přímo ze Sdružení vojáků Národních ozbrojených sil, je vzdání pocty památce padlých spolubojovníků a celkově obětem války. Druhý cíl, který je vlastní i oficiálním zástupcům polské vlády v České republice, je spojený se snahou o získání „fyzického místa paměti“ (srov. Burzová 2014), tedy pamětní desky, památníku atd. (pravděpodobně v Holýšově).

⁸ Do jednání vstoupil nejen tento Institut, ale též přímo polské velvyslanectví. Na jednání se zástupci města Plzně tak byli nejen představitelé Institutu, ale přímo i polská velvyslankyně v České republice.

Oba cíle pak spojuje snaha dostat tuto epizodu druhoválečné historie do širšího povědomí, čili dosáhnout přiznání podílu na osvobození západních Čech v rámci „oficiální historické pravdy“.⁹ Její současnou součástí je totiž například to, že byl holýšovský koncentrační tábor osvobozen armádou belgickou.¹⁰ Ze strany této organizace, která obecně po roce 1945 čelila značné represi a téměř úplnému historickému zapomnění, jde tedy o pokus dosáhnout uznání a určité „exhumace paměti“. Narativ spojený s tímto sdružením je tak do určité míry konkurenční vůči oficiálnímu historickému diskurzu, který je v průběhu oslav každoročně reprodukován. Obecně lze snahy polské strany shrnout tím, že usilují o to, aby se Svatokřížská brigáda stala součástí oficiálního narativa plzeňských Slavností svobody. Jedná se tedy o určitý symbolický požadavek, který by ex post napomohl legitimizovat činnost a jednání Svatokřížské brigády. Kromě výše uvedeného argumentu týkajícího se osvobození koncentračního tábora v Holýšově staví polský požadavek na tom, že jejich zahrnutí do oficiálního narativa slavností by určitým způsobem formalizovalo vzdání úcty generálu Pattonovi z polské strany.

Druhá výše naznačená linie, kterou je zajímavé sledovat, vychází z dramaturgické analýzy Ervinga Goffmana (např. 1966, 1989 nebo 1999), který na veřejnou událost nahlíží jako na předem připravené divadlo, které odehrávají „herci“ směrem k „publiku“ (podrobněji např. Krčál a Naxera 2015). Z pohledu dramaturgické analýzy je přitom důležité, aby tým herců vystupoval jednotně a byl si vzájemně loajální, což mu umožní nastolit situační definici, kterou by v případě (považovaném herci za ideální) publikum přijalo. K přijetí předkládané definice však nemusí dojít vždy a beze zbytku, a často proto u různých akcí můžeme být svědky symbolického i jiného narušení situace. Za něco podobného můžeme považovat jeden konkrétní moment z oslav v roce 2016 v průběhu pietního aktu u památníku v Husově ulici, během něhož se polští účastníci snažili svojí aktivní přítomností přispívat k výše diskutovanému vzdání pocty padlým vojákům i nastolení do určité míry konkurenčního diskurzu. Tento moment byl spojen s nedořešeným statusem polských participantů oslav. Ten byl nevyřešený již v roce 2015. I když podle vyjádření polské strany v roce 2015 měli dojednaný status oficiálních účastníků, zainteresovaný politický aktér z plzeňské strany toto odmítá – Poláci se v tomto roce účastnili například expozice dobových kempů a polský veterán byl pozván na závěrečnou debatu veteránů s návštěvníky, ale nebyli oficiální součástí v diplomatické rovině. Status nebyl vyřešený ani v roce 2016, podle polské strany z toho

⁹ Toto má pak ještě jeden rozměr, jelikož polskou snahou je také být z tohoto důvodu to, aby byly polské jednotky považované za součást osvoboditelských sil, díky čemuž by polská delegace měla být chápána jako oficiální součást diplomatické stránky slavností (těch by se tedy měli oficiálně účastnit zástupci Polska, aktivně participovat na pietních aktech, kladení věnců atd.).

¹⁰ Nad tímto tématem se mimo jiné střetli polský a belgický veterán na veřejné debatě v závěru slavností v roce 2015, což dle informací zainteresovaných politických aktérů „vyvolalo zlou krev“.

důvodu, že si nestihli „oficiální status včas vyjednat“. Podle zástupců plzeňské strany bylo důvodem však to, že tuto možnost město na jednání odmítlo.¹¹

I to se projevilo ve zmiňované události v Husově ulici, kde se pietního aktu účastnilo několik desítek Plzeňanů, lokálních politiků a také amerických veteránů, kteří Plzeň každoročně navštěvují. Bezpečnostní stránku zajišťovalo poměrně velké množství policistů – dle informace zainteresovaného byrokratického aktéra tato poměrně silná přítomnost (především městské) policie nevycházela z přítomnosti Poláků, ale zejména z okolností dopravního omezení, ke kterému v důsledku pietního aktu došlo. Vedle těchto návštěvníků se akce zúčastnilo několik desítek Poláků, kteří měli vzhledem k formě své účasti optickou převahu. Šlo jednak o řadu dobrovolníků v dobových uniformách, kteří stáli seřazení ve vojenském útvaru v těsné blízkosti památníku, a dále několik dobrovolníků nesoucích vlajky, jejichž rozmístění bylo určováno jedním z dalších účastníků, který polskou přítomnost fotografoval. Polská přítomnost však byla výrazně omezována městskou policií – policie jednak rozhodla o přemístění uniformovaných polských dobrovolníků dále od památníku, navíc vykáza vlajkonosce z některých částí „scény“ s odůvodněním, že jde o místa, která jsou veřejnosti nepřístupná. Navzdory tomu přesně v daných místech řada členů veřejnosti (včetně členů našeho výzkumného týmu) bez jakýchkoli omezení stála. Jako důvod sdělil jeden z policistů zástupci Poláků přímo na místě to, že nenahlásili svoji přítomnost předem a tudíž nemohou stát poblíž památníku. Zainteresovaný byrokratický aktér nám poté jako oficiální důvod uvedl skutečnost, že na dané akci nedocházelo ke kontrole návštěvníků a nikdo si proto nemohl být jistý, zda nejsou Poláci ozbrojeni, proto bylo nutné je vykázat z bezprostřední blízkosti památníku. Podle jiného ze zainteresovaných politických aktérů nevadila ani tak polská přítomnost (byť se domnívá, že s tímto pietním aktem nemají jakoukoli souvislost), ale spíše to, že se pokusili (byť nebyli oficiální součástí slavností) působit v Goffmanově pojetí spíše jako herci, než jako diváci. Vzhledem k reakci policie a pořadatelů si podle tohoto zainteresovaného aktéra „*Poláci poté dali velký pozor, aby podobnou parádu nepředvedli i v průběhu hlavní ceremonie u památníku generála Pattona.*“

Celý tento „incident“¹² je tedy zajímavý jak z hlediska dramaturgického, kdy došlo k určitému narušení předkládané situační definice, přičemž toto narušení řešili příslušníci policie, tak z hlediska analýzy diskurzu, protože právě snaha o produkci

¹¹ Dle informace zainteresovaného byrokratického aktéra se polská strana pokusí zajistit, aby byl oficiální status od příštích oslav 2017 finálně vyřešený. Existenci podobné domluvy potvrdil i zainteresovaný aktér působící v rámci plzeňské politiky, který ale odmítá připustit, že by mohli mít polští zástupci v příštím roce oficiální diplomaticky status jako má třeba americká nebo belgická delegace. Jedním z důvodů, který tento politický aktér uvádí, je mimo jiné to, že Svatokřížská brigáda nijak nesouvisí s Plzní, tudíž „*si to mají vyřešit v Holýšově*“.

¹² Slovo incident přitom používají polská i plzeňská strana.

určitého diskurzu byla jistě jedním z důvodů takto pojaté polské účasti na této pietní akci (a na slavnostech jako celku). Bez zajímavosti ostatně ani není interpretační nesoulad plzeňské a polské strany. Výše popsanou událost tak lze interpretovat jako dramaturgickou obranu oficiální fasády Slavností svobody. Ve chvíli, kdy došlo k tomu, že soubor „diváků“ začal nabývat aktérských atributů, a tím došlo k potenciálnímu narušení diskurzu Slavností svobody, začali být tito „odehrávající diváci“ vytěšňováni z veřejného prostoru, na kterém se představení odehrávalo. Tento postup byl následně ex post legitimizován odkazem k narativu veřejného pořádku a bezpečnosti, byť symbolika vytěsnění polských divákoherců spočívala primárně ve snaze o ukončení jimi sehrávaného představení, které nebylo součástí oficiální dramaturgie oslav.

4. Sovětský tank jako (ne)téma politické debaty

„Výhružný vzkaz mojí mámě, kde je jí přáno, aby chtěla jako kráva, že – cituji – jako blbá svině vychovala komunistickýho zmr., a stihne ji proto spravedlivý trest, a že už bude postaráno, aby v Plzni nezůstal jediný rusofil a ani ten, kdo je sem chce přivést‘ mě jen utvrdil v názoru, že jsme se rozhodli správně‘, vysvětluje organizátor plzeňských Slavností svobody [...] nelehké rozhodnutí o zrušení rekonstrukce bitvy.“

Závěrečnou kapitolu¹³ týkající se sporu o „ideologicky“ závadný tank můžeme začít odkazem na slova zainteresovaného politického aktéra, který hovořil o tom, že s oslavami byly spojeny tři různé problémy, které se ale velmi nešťastně spojily a napomohly tak utvořit narativum ideologicky závadného tanku, o kterém budeme pojednávat dále. Prvním problémem, který se na Slavnosti svobody 2016 navázal, byla absence divácky velmi atraktivního Convoy of Liberty. Původně se tento průjezd historických vozidel neměl konat proto, že minulý ročník konvoje byl z hlediska přítomné techniky takřka bezprecedentní a organizátoři nechtěli pořádat stejnou akci, na kterou by v roce 2016 dorazil pouze zlomek vojenské techniky. V kontextu negativního rámování zrušení vojenského konvoje a jeho vyškrtnutí z oficiálního programu došlo k tomu, že část military klubů zorganizovala určitý „vzdorokonvoj“, který nebyl součástí oficiálního programu,¹⁴ z tohoto důvodu se také setkal s naprosto minimálním zájmem ze strany veřejnosti. Ke skutečnosti o zrušení konvoje a realizaci „vzdoroakce“ referoval jeden z vojenských klubů následovně: *„Když jako druhý největší*

¹³ Data využitá v této části vychází z rozhovorů se zainteresovanými aktéry, z oficiálních facebookových stránek plzeňské TOP 09 (jde o všechny příspěvky na toto téma od první po poslední zmínku, časově jde tedy o období začínající před konáním slavností /březen 2016/ a končící až po jejich konání /květen-červen 2016/) a z mediálních reprezentací tohoto problému. Data týkající se mediální reprezentace byla vytvořena prostřednictvím aplikace Anopress.

¹⁴ Kterého se účastnil mimo jiné jeden z náměstků plzeňského primátora.

plzeňský klub nejsme zváni na setkání o [S]lavnostech svobody a to nejspíše proto, že se snažíme dodržovat tradice a dělat věci pro vyšší zájem [nežli] pro peníze, tak se musíme pozvat sami. Už se nemůžeme dívat na opovrhování tradicemi a pořádání oslav jen v úzkém kruhu blízkých spolupracovníků [anonymizováno], kteří místo debat jen klopi hlavy a poslouchají příkazy těchto dvou lidí, kteří organizují oslavy tak, aby jim zbylo co nejvíce v kapsách.“ „Kdo má právo v Plzni říct, že vojenská přehlídka na Klatovské tř. je okoukaná?“

Druhým problémem navázaným na oslavy osvobození bylo demontování památníku „Díky, Ameriko“, který se nachází na křižovatce Klatovské třídy a Americké ulice v centru města. Jedná se o památník, u kterého se každoročně koná nejvíce ceremoniální část oslav za účasti vysokých ústavních činitelů. Hlavním důvodem k demontáži dominantní části památníku byla skutečnost, že revize památníku odhalila praskliny a hrozilo tedy, že se pomník zřítí. Z bezpečnostních důvodů tak byl památník před konáním oslav demontován. Díky tomu se objevily kritické reakce vinící magistrát z toho, že odstranění památníku je určitá úlitba Rusku, a že se jedná o antiamerický krok. Zainteresovaný politický aktér situaci okomentoval tak, že město pravděpodobně podcenilo vnímání slavností a potenciální reakce na odstranění pomníku a téma uzavřel tím, že by asi bylo vhodnější, kdyby byl pomník opásán policejní páskou a strážěn městskou policií a byl odstraněn až po skončení slavností.

Posledním problémem, který podle slov respondenta dotvořil „smrtící koktejl“ problémů navázaných na slavnosti svobody, byla potenciální účast sovětského tanku v inscenaci bitvy na demarkační linii. Inscenace bitvy měla být náhradou za zrušený Convoy of Liberty a měla představovat určitou mozaiku zachycující dění na českém území před koncem války. Z pohledu města a organizátorů slavností se tak mělo jednat o „show pro Plzeňany“ a potenciální přítomnost tanku tak nevycházela z nějakých ideologických motivací, ale měla doplňovat mozaiku zinscenovaného konce války a bitvy na demarkační linii. A tady se dostáváme k základnímu kamenu úrazu – všechny výše uvedené složky „smrtícího koktejlu“ (absence konvoje, odstranění pomníku a ideologicky závadný tank) byly diskurzivně spojeny do jedné interpretační linie, která toto vše rámovala jako určité pro-ruské kroky stojící proti hlavnímu duchu oslav, jímž je vzdát hold americkým a belgickým osvoboditelům Plzně. Došlo tedy k tomu, že se velmi výrazně manifestovala metafora USA jako reprezentanta svobody a demokracie a Ruska jako zdroje potenciálního nebezpečí a nestability (srov. Krčál a Naxera 2015). „Smrtící koktejl“ se také podepsal na tom, že ze strany určitého (byť snad velmi marginálního) proudu plzeňské veřejnosti byli organizátoři Slavností svobody označováni jako „komunistické svině, ničitelé pomníků, kurviči historie aj.“ S ohledem na finální podobu negativního vnímání Slavností svobody ve vztahu k výše uvedeným problémům je možné konstatovat, že došlo k polarizaci a k vytvoření zřetelné dichotomie přítel versus nepřítel (srov. Schmitt 2007), která zpětně mohla vést k potvrzení názorové identifikace,

kteří je umožněna kontrasty vůči referenčním bodům – v tomto případě tedy „kurvičů historie“ na jedné straně a odpůrců ideologicky závadného tanku na straně druhé (srov. Eriksen 2007).

K takovému rámování problému s „ideologicky závadným“ tankem velmi výrazně napomohli představitelé plzeňské TOP 09, kteří rozpoutali morální paniku (srov. Cohen 2007; 2011) ohledně plánované inscenace bitvy a přítomnosti sovětského (respektive v mnoha interpretacích spíše ruského) tanku v této „show pro Plzeňany“. Morální paniku můžeme nejjednodušeji definovat jako vytváření negativních normativních rámců týkajících se specifické události/forem jednání (viz Cohen 2011: 11–14). Vyvolání morální paniky ohledně potenciální přítomnosti ruského tanku v inscenaci bitvy můžeme ilustrovat výrokiem, který uvedla na svém facebookovém profilu TOP 09 v Plzeňském kraji: „Co si myslíte o tom, že letos bude v rámci květnových oslav Slavností svobody v Plzni chybět tradiční přehlídka historické vojenské techniky Convoy of Liberty? Naopak nově vedení města zařadilo na program oslav bitvu Rudé armády. Nesmírně si vážím všech nadšenců, kteří se ve svém volném čase věnují historii a jsou ochotni tuto tradiční přehlídku vojenské techniky zorganizovat. Proto se ptám, jak je možné, že vedení města ignorovalo dopis šesti spolků vojenské historie, které měly zájem tento konvoj letos organizovat a rozhodlo se o tuto tradiční událost veřejnost ochudit? A proč bude v Plzni v rámci oslav bojovat Rudá armáda, když z historie dobře víme, že Plzeň osvobodila americká armáda?, ptá se zastupitel Plzně za TOP 09 Petr Suchý.“ V tomto příspěvku je tedy shrnuto to, co jeden z respondentů označil jako „smrtící koktejl“.

TOP 09 pak ve svém facebookovém boji proti ideologicky nevhodnému tanku následně pokračovala. „Všichni si pamatujeme, jak se za minulého režimu přepisovala historie. Já a moji vrstevníci jsme se ve škole učili, že Plzeň neosvobodili Američané, ale Rudá armáda. Z tohoto důvodu mi přijde krajně nevhodné, aby se květnové bitvy účastnili i sovětští vojáci. Jsme tady na to dost citliví. Nesouhlasíme s tím, že nás vedení města připravilo o tradiční průjezd velkého historického konvoje. Naše Slavnosti svobody totiž mají mezinárodní přesah, a to do značné míry právě kvůli tomuto konvoji. Přijde nám to nefér zejména kvůli veteránům, kteří se každoročně snaží květnových oslav zúčastnit. Plánovaná bitva ani menší konvoj džípů v žádném případě nemůže konvoj nahradit“, říká plzeňský zastupitel a krajský předseda TOP 09 Petr Suchý.“ Kvůli rozpoutání morální paniky, na kterou byla navázána i skutečnost, že organizátorovi tankové bitvy chodily výhrůžky smrtí, sklidila TOP 09 od části plzeňské veřejnosti kritiku, na kterou reagovala na svém facebookovém profilu následovně: „Plzeňská TOP 09 odmítá obvinění, že jsme rozpoutali kampaň proti organizátorům oslav konce 2. světové války v Plzni. Naše obavy, že může docházet ke snahám o opětovné přepisování historie, jsou podloženy událostmi z posledních dní a týdnů, kdy někteří představitelé státu dávají najevo nechuť vůči spojencům a zejména spolupráci s EU a USA. Ani plzeňská radnice už nechce dostát některým závazkům, které přijala na podporu lidských práv. Proto jsme se podivili nad

aktivní přítomností sovětské techniky v rámci oslav. Obvinění, že se kvůli našemu bitva konat nebude, považujeme za absurdní.“ Na tomto výroku lze dobře ilustrovat to, jakým způsobem je s narativem Slavností svobody nakládáno v politickém diskurzu.

Využívání odkazu této události slouží jako určitý legitimizační nástroj ke vznášení politických požadavků a jejich ospravedlnění právě v kontextu Slavností svobody – přeci jen postoj některých představitelů státu k EU/USA je pro plzeňské Slavnosti svobody naprosto irelevantním tématem. Na tomto výroku je tak patrné, že Slavnosti svobody (a veřejné politické spektakly obecně) mohou být využity ze strany politických aktérů jako specifický diskurzivní výtah, kterým mohou vyvážet i naprosto irelevantní témata (ve vztahu k dané události) na rovinu politicky relevantních témat. Výše uvedené rámování lze interpretovat v intencích kritické reflexe ideologie, podle které představuje ideologie „*pouze způsob abstraktních konsekvencí ideje nebo jednoho nebo pár principů*“ (Badiou 2012: 42), a „*politická pravda je sérií konsekvencí organizovaných do podoby ideálu masivní populární události*“ (Badiou 2012: 85). V obecnější rovině můžeme argumentovat tím, že ideologie říká jedincům, co existuje, co je možné, co je dobré a co špatné (srov. Clark a Dear 1984: 34). Politickou „pravdou“ tak v tomto ideologickém významu bylo účelové vytváření morální paniky okolo tanku, který označujeme jako ideologicky nevhodný proto, že jeho přítomnost mohla de facto porušovat hlavní narativ ideologie prosazované ze strany TOP 09. Jako poslední poznámku k interpretaci sporu o tank z hlediska kritické reflexe ideologie můžeme uvést předpoklad, že v ideologické rovině představoval ruský tank ideologický symbol, který stojí v kontradikci s ideologickými zájmy TOP 09, jelikož každá ideologie představuje specifický diskurz spojený s určitými společenskými zájmy (srov. Eagleton 2007: 9).

Kromě konstrukce morální paniky a snahy o vytažení irelevantních témat diskurzivním výtahem Slavností svobody následně TOP 09 přistoupila k očekávané formě jednání v souladu s oficiálním narativem oslav osvobození a na svém facebookovém profilu se připojila k celkovému vyznění oslav: „*Dnes si připomínáme výročí Květnového povstání pražského lidu v roce 1945 a v Plzni zároveň začínají tradiční Slavnosti svobody. Naši zastupitelé se dnes zúčastnili prvního z pietních aktů. Nesmírně i vážíme všech bojovníků, i těch, kteří obětovali svůj život v boji za svobodu. Proto nám bylo ctí dnes uctít památku všech padlých členů Západočeského aeroklubu ve 2. světové válce, říká předseda plzeňské TOP 09 Ondřej Ženíšek.*“ „*Dnes proběhl hlavní vzpomínkový akt v rámci Slavností svobody věnovaný osvobození Plzně u pomníku generála [George] S. Pattona za účasti amerických a belgických veteránů. Plzeňská TOP 09 vzdává všem, kteří se zasloužili o osvobození našeho města, hold. Děkujeme!*“ Tuto argumentační linii lze (kromě příklonu k oficiálnímu narativu slavností) interpretovat i v linii diskurzivní legitimizace výše uvedených výroků a jejich zaštitění hlavním narativem slavností – tedy svobodou a demokracií, čímž může dojít k tomu, že uvedené výroky jsou zpětně

legitimizovány diskurzivním příklonem k hlavnímu narativu plzeňských Slavností svobody.

Pokud se přesuneme od facebookových prohlášení TOP 09 a ilustrace toho, jak docházelo ze strany tohoto politického aktéra k produkci morální paniky okolo potenciálního vystoupení ruského tanku v inscenaci bitvy, na vyšší rovinu, tak se ve stručnosti můžeme zastavit o tom, jak události navázané na výše uvedený „smrtící koktejl“ interpretovala média. Původně byla bitva deklarována následovně: *„Zlatým hřebem má být nedělní velká bitva u Papírenské lávky na pravém břehu Radbuzy. Diváci uvidí letecký souboj stíhaček i pozemní operaci se střetem tanků. Pozemní bitvy se zúčastní kolem 200 vojáků a 50 kusů techniky. Je to fiktivní ukázka setkání armád na řece, kdy z jedné strany přichází Rudá armáda a z druhé americká, a mohu říci, že je to největší bitva v historii Plzně, takhle velká tady ještě nebyla,“* dodal hlavní organizátor bitvy. Následně se začal v mediálním diskurzu zrcadlit ideologicky vykonstruovaný problém navázaný na účast ruského tanku: *„Plzeňští zastupitelé za TOP 09 rozproudili živou diskusi ohledně letošních Slavností svobody, které se každoročně konají v Plzni u příležitosti výročí konce druhé světové války. „Topkaři“ si stěžují, že součástí letošních slavností nebude tradiční konvoj historických vozidel. Namísto toho se má v Plzni uskutečnit rekonstrukce bitvy, jíž se zúčastní i sovětsí vojáci. S tím ale zastupitelé nesouhlasí a kritizují vedení města.“* S ohledem na výše řečené je poměrně logické, že došlo ke zrušení plánované bitvy, o které následně média referovala tak, že *„[d]ůvodem odvolání je, že do hodinové bitvy zařadil organizátor i krátkou část, kde vystupoval sovětský tank. Kvůli tomu čelil kritice, výhrůzkám a útokům.“* Plánovaná podoba bitvy, v níž *„se měl objevit ruský tank, ale u některých lidí vzbudil[a] silné negativní emoce. Kritizovali to například členové TOP 09, kteří argumentovali tím, že Rudá armáda plzeň neosvobodila. Následovala vlna kritiky a šíření nepravd na internetu a sociálních sítích, uvedl [organizátor akce, anonymizováno]“*. Nejsilnější negativní reakce na zrušení bitvy byla ze strany médií vedena v následující linii: *„Dnes v roce 2016 dostala skutečná demokracie v Plzni doslova přes hubu, pár politiků, novinářů a samozvaných ochránců demokracie donutilo 250 nadšenců neukázat desetitisícům plzeňáků i hostů historickou bitvu jen proto, že v ní měl být 5 minut ruský tank.“* To, že vytvoření morální paniky okolo potenciálního vystoupení ruského tanku bylo zcela účelově vykonstruovaným ideologickým problémem, velmi vhodně ilustruje i mediální sdělení týkající se toho, že *„[n]ěkteří Plzeňané byli dost nepříjemně překvapeni, že se historický sovětský tank T-34 měl na Slavnostech svobody pořádaných u příležitosti výročí osvobození města účastnit rekonstrukce setkání amerických vojáků a rudoarmějců na demarkační linii. Sovětský obrněnec přitom na plzeňských slavnostech [...] byl i v uplynulých letech a nikomu nevadil“*.

Z tohoto důvodu tak lze reakci některých politiků vnímat jako ideologicky účelové nastolování vlastního narativa ve snaze o využití diskurzivního výtahu a přenesení naprosto marginálního tématu do veřejného diskurzu prostřednictvím odkazování se na

narativum Slavností svobody. To, že TOP 09 ideologicky vykonstruovala „relevantní“ téma a pomocí odkazu Slavností svobody jej diskurzivně vytáhla na rovinu celostátní politiky, ilustruje i výrok místopředsedy Poslanecké sněmovny Petra Gazdíka. *„Tohle přece není přepisování dějin, ale jedna z možností, jak zajímavě připomenout konec nejstrašnějšího konfliktu v lidských dějinách.“* V podobném duchu se vyjadřoval i organizátor plánované události: *„Samozřejmě že v Plzni se žádný střet mezi Sověty a nacisty při osvobození města neodehrál, jen jsme chtěli lidem připomenout bitvu na demarkační linii, která odtud není mimochodem až tak daleko. Ruský tank jsme tu měli v minulosti už několikrát a nikdy nikomu nevadil. A už vůbec ne přítomným americkým veteránům, kteří nás osvobozovali. Najedou se ale z toho obrněnce stal – snad před blížícími se krajskými volbami – červený hadr pro bejka.“* Jak již bylo naznačeno výše, takto negativně nastoleného diskurzu způsobeného „smrtícím koktejlem“ negativních okolností navázaných na Slavnosti svobody se chytila určitá skupina lidských primitivů, kteří kromě nadávek v pozdějších fázích vyhrožovali organizátorovi akce, což se ukázalo jako jeden z důvodů, proč byla nakonec plánovaná inscenace bitvy zrušena.

5. Závěr

Podívejme se nyní na to, jak spolu tři představené linie výkladu souvisí. Všechny se točí kolem témat, která byla artikulována a rámována v kontextu Slavností svobody, ale ve všech případech se reálně jednalo o věci, které se slavnostmi nesouvisely vůbec nebo jen okrajově, a šlo jen o strategii vytažení tohoto tématu na relevantní rovinu prostřednictvím jeho zaštitění vhodně interpretovanou historií. Jakoby výjimku v tomto ohledu představuje snaha o zdůraznění polské úlohy v plzeňské historii. Z tohoto pohledu lze akceptovat postoj města, podle kterého jsou Slavnosti svobody akcí městskou, nikoli regionální. Polská snaha se v tomto kontextu ukazuje jako problém, který se Plzně přímo netýká. Nicméně u zbývajících dvou témat je jejich irelevance vzhledem ke slavnostem ještě křiklavější. Lze konstatovat, že problematika migrace je ve vztahu nejen ke slavnostem, ale i k této lokálně pojaté akci bez jakékoli souvislosti. Jde o ilustraci toho, jak veřejná událost a vhodně uchopená historie slouží k legitimizaci žádoucích politických témat a jejich postojů, které jsou zaštiťovány slavenou minulostí. To bylo zjevně patrné například na výše uvedeném výroku pana Bukovského. Vyšší politická relevance tohoto způsobu nakládání s historií byla vidět u plzeňské TOP 09 a jí vytvořenou morální panikou týkající se ideologicky závadného tanku. TOP 09, část novinářů a členů military klubů (a následně i část plzeňské veřejnosti) konstruovala umělý problém zcela z ničeho. Toto tvrzení můžeme demonstrovat i tím, že závadný tank na plzeňských slavnostech v minulých letech již několikrát sehrál roli rekvizity.

Toto vše dokazuje to, že veřejné ceremonie slouží primárně jako legitimizační nástroj politických aktérů k ospravedlnění jimi prosazovaných diskurzů. Nejde o závěry, ke

kterým bychom došli pouze studiem plzeňských oslav v roce 2016, ale vyplývají z našeho širšího a dlouhodobého zájmu o politizaci historie a roli veřejných událostí v rámci tohoto procesu. Analogické závěry tak můžeme nalézt i v případě dalších událostí, které jsou předmětem našeho zájmu, například již zmiňované oslavy výročí SNP v Banské Bystrici (Naxera a Krčál 2016a a 2016b), které v mnoha ohledech plní obdobnou roli „diskurzivního výtahu“ témat, která nesouvisí s danou akcí, ale političtí aktéři se je snaží kontextem akce legitimizovat. Výsledky výzkumu jsou zároveň i příspěvkem do obecnější a teoretické debaty týkající se propojení veřejných politických událostí a studia politiky jako zinscenovaného veřejného spektaklu (srov. např. Edelman 1971 a 1988) a tématu politizace dějin.

Seznam literatury a zdrojů

- Badiou, A. 2012. *The Rebirth of History. Times of Riot and Uprisings*. London: Verso.
- Bartošek, K. a Pichlák, K. 1951. *Hanebná role amerických okupantů v západních Čechách v roce 1945*. Praha: Svoboda.
- Burzová, P. 2014. *Politika poloveřejnosti*. Brno: Doplněk.
- Clark, G. L. a Dear, M. 1984. *State Apparatus. Structures and Language of Legitimacy*. Boston: Allen&Unwin.
- Cohen, S. 2007. *Visions of Social Control. Crime, Punishment and Classification*. Cambridge: Polity Press.
- Cohen, S. 2011. *Folk Devils and Moral Panics. The Creation of the Mods and Rockers*. Oxon: Routledge.
- Eagleton, T. 2007. *Ideology. An Introduction*. London: Verso.
- Edelman, M. 1971. *Politics as Symbolic Action. Mass Arousal and Quiescence*. New York: Academic Press.
- Edelman, M. 1988. *Constructing the Political Spectacle*. Chicago: University of Chicago Press.
- Eriksen T. H. 2007. *Antropologie multikulturních společností: Rozumět identitě*. Praha: Triton.
- Friedl, J. 2015a. „Dvě formace, jeden nepřítel.“ *Lidové noviny* 30. 4. 2015: 24.
- Friedl, J. 2015b. *Vojáci – psanci. Polská Svatokřížská brigáda Národních ozbrojených sil na českém území v roce 1945*. Praha: Vojenský historický ústav.
- Goffman, E. 1966. *Behavior in Public Places*. New York: The Free Press.
- Goffman, E. 1986. *Frame Analysis. An Essay on the Organization of Experience*. Boston: Northeastern University.
- Goffman, E. 1999. *Všichni hrajeme divadlo. Sebeprezentace v každodenním životě*. Praha: Ypsilon.
- Gouldner, A. W. 1970. *The Coming Crisis of Western Sociology*. New York: Basic Books.
- Košťálová, P. 2012. *Stereotypní obrazy a etnické mýty. Kulturní identita Arménie*. Praha: Sociologické nakladatelství.
- Krčál, P. a Naxera, V. 2015. „„Díky, Ameriko!“: Dramaturgická analýza Slavností svobody v „nejameričtější“ městě Evropy.“ *Central European Political Studies Review* 17 (3–4): 313–338.
- Mareš, M. a kol. 2015. *Ne islámu! Protiislámská politika v České republice*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.
- Naxera, V. a Krčál, P. 2016a. „Obrazy ne-bezpečnosti v projevech slovenských politiků.“ *Politics in Central Europe* 12 (1S): 49–61.

- Naxera, V. a Krčál, P. 2016b. „Oslavy výročí Slovenského národného povstání v Banské Bystrici v roce 2016 jako legitimizační nástroj přestav slovenských politiků.“ *Acta Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni* 8 (2): 29–42.
- Randák, J. 2008. „Historie v současném i budoucím veřejném prostoru – úvahy o dějinách a paměti.“ *Forum Historiae* 2 (1): 14–22.
- Ruczaj, M. 2015. *Zapomenuté Poláky zachránil před rusy až generál Patton*. [online]. [cit. 19. 11. 2016]. Dostupné z: <http://echo24.cz/a/iP3Gg/zapomenute-polaky-zachranil-pred-rusy-az-general-patton>
- Schmitt, C. 2007. *Pojem Politična*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.